

Lucemburk 14. října 2024
(OR. en)

14146/24

DEVGEN 139
ACP 98
ENV 975
ONU 110
RELEX 1216

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	14. října 2024
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	13832/24 + COR 1
Předmět:	Dezertifikace, degradace krajiny a sucho – závěry Rady (14. října 2024)

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu, které schválila Rada na svém 4050. zasedání konaném dne 14. října 2024.

Závěry Rady o dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu

RADA EVROPSKÉ UNIE

1. ZNOVU OPAKUJE, že je odhodlána naplňovat Agendu pro udržitelný rozvoj 2030 a její cíle udržitelného rozvoje, a to zejména cíl udržitelného rozvoje 15.3, jímž je boj proti dezertifikaci, obnova degradované krajiny a půdy, včetně ploch postižených dezertifikací, suchem a záplavami, a snaha o dosažení neutrality z hlediska degradace krajiny, a to do roku 2030;
2. PŘIPOMÍNÁ, že dezertifikace, degradace krajiny a sucho jsou pro udržitelný rozvoj zásadními environmentálními, ekonomickými, sociálními a bezpečnostními výzvami, a SE ZNEPOKOJENÍM KONSTATUJE, že na celém světě i v EU se zvyšuje četnost a intenzita sucha a zhoršuje dezertifikace a degradace krajiny; PŘIPOMÍNÁ, že základem celosvětového úsilí v rámci boje proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu je Úmluva Organizace spojených národů o boji proti dezertifikaci (UNCCD);
3. JE SI VĚDOMA významu, který pro boj proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu a dosažení neutrality z hlediska degradace krajiny mají mnohostranná partnerství, umožňující spolupráci multilaterálních organizací, orgánů veřejné správy, organizací občanské společnosti, soukromého sektoru, místních komunit, zemědělců, lesníků, pastevců a správců půdy, původních obyvatel a dalších uživatelů půdy, a aliancí, a VÍTÁ iniciativy, jako je Mezinárodní aliance pro odolnost vůči suchu, Velká zelená zeď a její akcelérátor a Mezinárodní rok pastvin a pastevců, které přispívají k celosvětovému úsilí zaměřenému na budování odolnosti vůči suchu, boj proti dezertifikaci a zastavení a zvrácení degradace krajiny;
4. PŘIPOMÍNÁ závěry Rady s názvem „Přezkum 8. akčního programu pro životní prostředí v polovině období – cesta k ekologické, spravedlivé a inkluzivní transformaci pro udržitelnou Evropu“, přijaté v červnu 2024, a zejména jejich výzvu k tomu, aby byl uplatňován systémový a soudržný přístup EU na mezinárodní úrovni, pokud jde o řešení změny klimatu, znečištění, odlesňování, degradace krajiny, záboru půdy a úbytku biologické rozmanitosti, a to zejména prostřednictvím rychlejšího a intenzivnějšího provádění přírodě blízkých řešení, která byla definována na 5. zasedání Environmentálního shromáždění OSN (dokument UNEP/EA.5/Res.5);

POSÍLENÍ ZÁVAZKŮ EU PŘI ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY DEZERTIFIKACE, DEGRADACE KRAJINY A SUCHA

5. PŘIPOMÍNÁ závěry Rady, v nichž se potvrzují doporučení zvláštní zprávy Evropského účetního dvora č. 33/2018 nazvané „Desertifikace v EU: boj s touto rostoucí hrozbou vyžaduje více opatření“, a NALÉHAVĚ VYZÝVÁ Komisi, aby na základě úplného posouzení dopadů navrhla celounijní akční plán pro boj proti desertifikaci, degradaci krajiny a suchu, který bude zaměřen na budování odolnosti vůči suchu a na dosažení neutrality z hlediska degradace krajiny v EU do roku 2030;
6. VÍTÁ ambiciózní vizi uvedenou ve Strategii EU pro půdu do roku 2030, podle níž mají být do roku 2050 všechny půdní ekosystémy EU ve zdravém stavu, jakožto způsob, jak zastavit a zvrátit desertifikaci a degradaci krajiny a zachovat koloběh zelené vody, který ovlivňuje srážkové vzorce ve vnitrozemí a přispívá k ochraně vod a odolnosti vůči suchu a povodním, jakož i misi EU s názvem „Dohoda o půdě pro Evropu“ v rámci programu Horizont Evropa a BERE v této souvislosti NA VĚDOMÍ pokrok v jednáních o návrhu směrnice o monitorování a odolnosti půdy (právní rámec pro monitorování půdy), který vypracovala Komise;
7. ZDŮRAZŇUJE, že je třeba, aby Komise a členské státy prioritně prováděly právní rámec pro obnovu přírody, včetně řešení blízkých přírodě umožňujících zintenzivnit regenerativní hospodaření s půdou a proaktivní zvládání sucha;
8. VÍTÁ, že je na úrovni EU nadále vyvíjeno úsilí s cílem identifikovat dotace škodlivé pro životní prostředí, a ZDŮRAZŇUJE, že je důležité brát v potaz dopady těchto dotací z hlediska dezertifikace, degradace krajiny a sucha; ZDŮRAZŇUJE, že ve střednědobém horizontu by měly být stanoveny ambiciózní cíle pro postupné ukončení těchto dotací nebo jejich reformu;
9. JE SI VĚDOMA provázanosti mezi hospodařením s půdou a s vodou; PODTRHUJE význam integrovaného přístupu k plánování a zvládání sucha a semiaridních klimatických podmínek a NALÉHAVĚ VYZÝVÁ členské státy ohrožené suchem nebo nedostatkem vody, aby případně vypracovaly plány zvládání sucha, které budou koordinovány s opatřeními v rámci relevantních politik a do těchto politik začleňovány, včetně obecného plánování v rámci relevantních oblastí politiky, zejména pokud jde o otázky týkající se vody, které jsou vymezeny rámcovou směrnicí o vodě;
10. JE SI VĚDOMA, že ochrana přírodních zdrojů, jako je půda a voda, má zásadní význam pro lidskou bezpečnost a že dezertifikace, degradace krajiny a sucho a nedostatek vody mohou zvýšit riziko nuceného vysídlování, nestability, nejistoty a konfliktů;

11. POUKAZUJE na pokračující podporu, kterou EU a její členské státy poskytují na celosvětové, regionální a vnitrostátní úrovni prostřednictvím nástrojů vnější činnosti, jako je nástroj NDICI – Globální Evropa a strategie Global Gateway; VYZÝVÁ EU a její členské státy, aby při své vnější činnosti upozorňovaly na význam regenerativního hospodaření s půdou a správy půdy a aby i nadále rozvíjely mezinárodní partnerství a spolupráci v rámci boje proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu;
12. ZDŮRAŽŇUJE, že je důležité zintenzivnit další začleňování problematiky dezertifikace, degradace krajiny a sucha do relevantních politik a investičních plánů v oblastech spolupráce souvisejících s půdou, zvláště v oblasti zemědělství a produkce potravin (zejména prostřednictvím agroekologických a krajinných přístupů, včetně ekologického zemědělství), územního a městského plánování, infrastruktury a vodohospodářství; JE SI VĚDOMA potenciálu agroekologie a obnovy lesních krajín a ekosystémů jakožto integrovaného a průřezového přístupu, který nabízí řadu přínosů nejen z hlediska obnovy půdy a krajiny a zvýšení úrodnosti, ale i z hlediska biologické rozmanitosti a ekosystémů, ukládání uhlíku, adaptace na změnu klimatu, účinného využívání zdrojů, potravinového zabezpečení a výživy a hospodářského rozvoje;
13. UZNÁVÁ, že v rámci úsilí o udržitelné hospodaření s půdou a obnovu půdy má zásadní význam koherentní financování; JE SI VĚDOMA, že je třeba přezkoumat financování ze stávajících nástrojů a využívat alternativní soukromé a smíšené zdroje financování, a to zejména za účelem realizace opatření v oblasti dezertifikace, degradace krajiny a sucha a provádění opatření na obnovu ekosystémů, která budou založena na využívání řešení blízkých přírodě;
14. ZDŮRAŽŇUJE, že klíčový význam pro to, aby bylo v celosvětovém měřítku dosaženo neutrality z hlediska degradace krajiny, mají postupy regenerativního hospodaření s půdou, úsilí o obnovu a opatření, jejichž cílem je zastavit do roku 2030 odlesňování a znehodnocování lesů. V tomto ohledu je důležité dosáhnout udržitelných a transparentních hodnotových řetězců umožňujících vysledovatelnost relevantních produktů, v jejichž rámci bude přerušena vazba mezi zemědělskou produkcí a odlesňováním a znehodnocováním lesů a degradací krajiny, přičemž je třeba uznat význam opatření na straně poptávky a nabídky;
15. JE SI VĚDOMA významu, který z hlediska posilování mezinárodní spolupráce a integrace údajů v oblasti monitorování a prognózování sucha má iniciativa OSN nazvaná „Early Warnings for All“ (Včasná varování pro všechny);
16. ZDŮRAŽŇUJE, že v rámci boje proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu je důležité uplatňovat přístup „jedno zdraví“ prosazovaný Světovou zdravotnickou organizací a umožnit strukturální diskuse o soudržnosti politik mezi relevantními oblastmi a obory na místní, celostátní, regionální a mezinárodní úrovni;

PRIORITY EU PRO 16. ZASEDÁNÍ KONFERENCE SMLUVNÍCH STRAN UNCCD A PRO NÁSLEDUJÍCÍ OBDOBÍ

17. BERE se znepokojením NA VĚDOMÍ, že tlak na celosvětové půdní zdroje se trvale zvyšuje, a KONSTATUJE, že mezi hlavní příčiny degradace krajiny na celém světě patří mimo jiné neudržitelné hospodaření s přírodními zdroji, změny ve využívání půdy, úbytek biologické rozmanitosti, neudržitelné zemědělství a expanze zemědělství, odlesňování, rozrůstání měst, zakrývání půdy, vylidňování venkova, znečištění, změna klimatu a těžba a dobývání nerostných surovin;
18. VÍTÁ činnost mezivládní pracovní skupiny pro problematiku sucha, která má určit možnosti, jak v celosvětovém měřítku zlepšit proaktivní zvládání sucha, a BERE NA VĚDOMÍ její zprávy týkající se této otázky a VÍTÁ rovněž činnost mezivládní pracovní skupiny pro hodnocení strategického rámce UNCCD na období 2018–2030 v polovině období, která má určit priority a vypracovat doporučení pro druhou fázi realizace strategického rámce UNCCD, a BERE NA VĚDOMÍ její zprávy související s tímto tématem;
19. ZDŮRAŽŇUJE, že je třeba posílit opatření na všech úrovních zaměřená na řešení problematiky dezertifikace, degradace krajiny a sucha a jejich základních příčin, a to zejména tím, že budou v relevantních oblastech začleňována určená a osvědčená řešení pro boj proti uvedeným problémům, včetně udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, oběhového hospodářství, regenerativního hospodaření s půdou, agrolesnictví a udržitelných pastevních technik, agroekologických přístupů a proaktivního zvládání sucha, a zintenzivní se uplatňování těchto řešení;
20. V zájmu dosažení neutrality z hlediska degradace krajiny do roku 2030 NALÉHAVĚ VYZÝVÁ k tomu, aby byla na základě 13 zásad agroekologie, jež definovala skupina odborníků na vysoké úrovni pro zajišťování potravin a výživy v rámci Výboru FAO pro celosvětové zajišťování potravin (CFS), provedena transformace zemědělských a potravinových systémů tak, aby byly udržitelné, odolné vůči suchu a klimaticky inteligentní; a PODTRHUJE význam, který v tomto ohledu má příspěvek organizace „Agroecology Coalition“ a mezinárodní iniciativa s názvem „4 per 1000“;
21. ZDŮRAŽŇUJE, že je třeba posílit znalostní základnu UNCCD a zlepšit podporu poskytovanou prostřednictvím Výboru pro vědu a technologie s cílem usnadnit informovanější rozhodování; PODTRHUJE, že je třeba zintenzivnit poskytování užitečných nástrojů prostřednictvím vědecko-politického rozhraní, posílit spolupráci a součinnost mezi uvedeným rozhraním, Mezivládním panelem pro změnu klimatu a Mezivládní vědecko-politickou platformou pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby a zapojit do tohoto procesu mezinárodní i vnitrostátní vědecké organizace, včetně akademické obce, jakož i další komunity;

22. ZDŮRAZŇUJE, že předpokladem pro zajištění spolehlivého administrativního a finančního řízení UNCCD je účelný a efektivní sekretariát UNCCD a náležitý rozpočet, který odpovídá danému účelu a náležitě zohledňuje nákladovou efektivnost; ZNOVU OPAKUJE, že je důležité vzít v potaz doporučení vydaná Společnou inspekční jednotkou a v úzkém dialogu se smluvními stranami UNCCD, a to zejména zásady řádné správy, efektivity, transparentnosti, nestrannosti, odpovědnosti a řízení rizik;
23. OCEŇUJE dobrou spolupráci mezi Globálním fondem pro životní prostředí (GEF) a UNCCD, na jejímž základě se nedávno zvýšila podpora, kterou uvedený fond poskytuje s cílem pomoci zemím, jež jsou smluvními stranami uvedené úmluvy, při plnění jejich povinností v oblasti podávání zpráv a při provádění transformativních projektů a programů zaměřených na dosažení neutrality z hlediska degradace krajiny, včetně jejich dobrovolných cílů týkajících se této otázky, a při vypracovávání jejich národních plánů pro zvládání sucha;
24. JE SI VĚDOMA, že v brzké době má dojít k devátému doplnění zdrojů uvedeného fondu (GEF-9), a UZNÁVÁ, že je to příležitost k tomu, aby konference smluvních stran UNCCD (COP) požádala o poskytnutí významné části zdrojů GEF-9 pro účely prioritní oblasti „degradace krajiny“, přičemž podporuje zajištění vedlejších přínosů ve vztahu k ostatním čtyřem prioritním oblastem uvedeného fondu;
25. V souladu s prohlášením o dosažení genderové rovnosti pro úspěšnou obnovu krajiny, které bylo vydáno na 15. zasedání konference smluvních stran UNCCD (COP-15) v Abidžanu, PODTRHUJE význam genderové rovnosti a posílení postavení všech žen a dívek. V zájmu zajištění genderově citlivého a transformativního provádění UNCCD je třeba posílit práva žen na vlastnictví půdy, jejich zapojení do rozhodovacích, plánovacích a prováděcích procesů, budování kapacit a jejich přístup k hodnotovým řetězcům a nástrojům financování;
26. VÍTÁ skutečnost, že na zasedání COP-16 UNCCD bude svoláno zasedání pracovní skupiny pro genderovou problematiku a pracovní skupiny pro problematiku mládeže, jež jsou klíčovými platformami pro prosazování genderové rovnosti a mezigenerační spravedlivosti v rámci provádění této úmluvy;
27. V souladu s dobrovolnými pokyny výboru CFS pro odpovědnou správu půdy, lesů a rybolovu ZDŮRAZŇUJE, že v zájmu udržitelného rozvoje a boje proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu je důležité zajistit bezpečnou držbu půdy;
28. POUKAZUJE na význam plné a inkluzivní účasti původních obyvatel na rozhodovacích procesech v souladu s právem na svobodný, předchozí a informovaný souhlas;

29. ZDŮRAZŇUJE, že pro boj proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu má zásadní význam prosazování účasti mladých lidí; PODTRHUJE, že je zapotřebí prostřednictvím nezbytných zdrojů, odborné přípravy, platforem a politických nástrojů postavení mladých lidí posílit, tak aby mohli účinně přispívat k plnění poslání UNCCD;
30. ZDŮRAZŇUJE, že je důležité uplatňovat celospolečenský přístup a zajistit inkluzivní účast na rozhodování, a ZAVAZUJE SE prosazovat příznivé prostředí, které bude podporovat aktivní účast a zapojení organizací občanské společnosti do provádění UNCCD; JE SI VĚDOMA, že k tomu, aby mohly organizace občanské společnosti a skupina odborníků pro problematiku organizací občanské společnosti v rámci UNCCD účinně přispívat k plnění poslání UNCCD, je třeba jim poskytnout odpovídající zdroje a odbornou přípravu;
31. VÍTÁ kodex chování OSN pro předcházení obtěžování, včetně sexuálního obtěžování, a VYZÝVÁ k tomu, aby byl tento kodex v neomezeném rozsahu uplatňován a prováděn v rámci všech procesů UNCCD, a to zejména během mnohostranných konferencí;
32. VYZÝVÁ konferenci smluvních stran UNCCD, aby lépe zvážila dopad škodlivých dotací přispívajících k dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu; a důrazně ji VYBÍZÍ, aby toto téma zařadila na pořad jednání příštího zasedání COP, tak aby bylo možné zahájit úvahy o tom, jak tyto dotace postupně ukončit a přeorientovat je na podporu udržitelnějších postupů hospodaření s půdou, a přispět tak rovněž k provádění cíle č. 18 celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu;

*SYNERGIE S DALŠÍMI MNOHOSTRANNÝMI ENVIRONMENTÁLNÍMI DOHODAMI
A MEZINÁRODNÍMI PROCESY*

33. JE SI VĚDOMA vzájemné závislosti a vazeb mezi dezertifikací, degradací krajiny a suchem a změnou klimatu, úbytkem biologické rozmanitosti, nedostatkem vody a znečištěním; POTVRZUJE, že je odhodlána řešit tyto krizové jevy efektivním, integrovaným a koherentním způsobem; POUKAZUJE na zásadní úlohu udržitelného hospodaření s půdou a obnovy půdy a na to, že je zapotřebí provázanost mezi problematikou vody, potravin, zdraví, půdy, biologické rozmanitosti, klimatu, odlesňování a znečištění řešit důsledným, komplexním a integrovaným způsobem, který zahrnuje vzájemně prospěšné strategie spolu se spolehlivými sociálními a environmentálními zárukami, a to i prostřednictvím řešení blízkých přírodě, jak jsou definována v dokumentu UNEP/EA.5/Res.5, a ekosystémových přístupů; ZDŮRAZŇUJE, že je třeba minimalizovat nežádoucí kompromisy a maximalizovat synergie;

34. JE SI VĚDOMA skutečnosti, že se v úzké vzájemné návaznosti koná 16. zasedání konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD), 29. zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) a 16. zasedání konference smluvních stran UNCCD, což pro tyto úmluvy z Ria představuje jedinečnou příležitost se vzájemně podpořit, přispět k provádění Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a k dosažení jejích cílů udržitelného rozvoje a zabývat se problematikou změny klimatu, úbytku biologické rozmanitosti a dezertifikace, degradace krajiny a sucha synergickým způsobem;
35. JE PEVNĚ ODHODLÁNA efektivním a integrovaným způsobem řešit problematiku úbytku biologické rozmanitosti, zhoršování stavu ekosystémů, krajiny, vody a oceánů, změny klimatu a znečištění, a VYZÝVÁ proto k užší a prohloubené spolupráci a k posílení synergií mezi všemi třemi úmluvami z Ria a dalšími mnohostrannými dohodami a iniciativami na všech úrovních, včetně finančních institucí, dalšími relevantními iniciativami OSN a mezinárodními procesy;
36. VYZÝVÁ k tomu, aby se zlepšila spolupráce mezi Úmluvou o biologické rozmanitosti, UNFCCC a UNCCD na všech úrovních, zejména pokud jde o provádění celosvětového rámce pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu, Pařížské dohody a programu pro stanovení cílů v oblasti neutrality z hlediska degradace krajiny, a to lepším využíváním společné styčné skupiny úmluv z Ria, posílenou spoluprací a synergiemi mezi jejich zasedáními konferencí smluvních stran v roce 2024 a v dalších letech, a to rovněž s cílem prozkoumat potenciál pro spolupráci mezi těmito úmluvami a posílenou spoluprací na vnitrostátní úrovni, zejména při vypracovávání, revizi a provádění národních strategií a akčních plánů v oblasti biologické rozmanitosti, vnitrostátně stanovených příspěvků, národních adaptačních plánů, národních akčních programů, dobrovolných vnitrostátních cílů v oblasti neutrality z hlediska degradace krajiny, národních plánů pro zvládání sucha a národních plánů pro transformaci potravinových systémů;
37. Konkrétně pokud jde o boj proti odlesňování a potřebu posílit ochranu, obnovu a udržitelné obhospodařování lesů, a s ohledem na usnesení přijaté na 19. zasedání Fóra OSN pro lesy ohledně přezkumu strategického plánu OSN pro lesy v polovině období a následná rozhodnutí Výboru FAO pro lesnictví (FAO/COFO) VYZÝVÁ k tomu, aby byla lépe využívána Partnerství pro spolupráci v oblasti lesů a aby odbor OSN pro ekonomické a sociální otázky posílil své podpůrné činnosti zaměřené na zajištění provázanosti relevantních aspektů, tak aby bylo rovněž možné zdokonalit proaktivní meziodvětvová opatření s cílem bojovat proti dezertifikaci, degradaci krajiny a suchu.